

Cítace:

Pecková, Harhajová, Nykodém, Šubrtová, Poláková *VLIV PROSTŘEDÍ NA VÍRU MUSLIMŮ* [online] Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2010. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki-pkokaisl/doku.php?id=islam_-_peckova_harhajova_nykodem_subrtova_polakova

VLIV PROSTŘEDÍ NA VÍRU MUSLIMŮ

Obr.1 Istanbul - Modrá mešita

ÚVOD

V naší seminární práci bychom rádi nastínili, v jaké situaci se muslimové v Čechách ocitají. Naši výzkumnou otázku jsme soustředili především na to, jak se změní postoj muslima k víře poté, když se přestěhuje do Čech. Zajímalo nás také to, co ho k eventuální změně vedlo. Abychom na tuto výzkumnou otázku mohli odpovědět, museli jsme se rovněž zabývat celkovým vztahem muslima k české populaci a také se ho dotazovat i na jeho vztah k Čechům.

Toto téma jsme si vybrali, protože se v dnešní Evropě často řeší otázka přistěhovalců z muslimských zemí. V Čechách tento jev zatím není tak rozsáhlý, aby se jím někdo dopodrobna zabýval. Z toho důvodu jsme se rozhodli, že se touto tematikou budeme zabývat my.

Výzkumná otázka:

Ověřit, zda muslim změní postoj k víře vlivem přestěhování se do evropského, téměř ateistického,

státu.

Podotázky:

1. Jakým způsobem (a jestli vůbec) se změnil postoj muslima k víře poté, co se odstěhoval do Čech? Může se muslim v Čechách oddat víře na sto procent?
2. Vyznává muslim v ČR stejné praktiky (modlení, návštěva mešit atd..) jako doma?
3. Umí si představit, že by žil s nevěřící Češkou? Toleroval by její odlišnost od muslimek? A jak by se na to dívala jeho rodina?
4. Cítí se v ČR omezován kvůli tomu, že je muslim?
5. Obává se nebezpečí ze strany extremistů v Čechách?
6. Dodržuje v ČR ramadán?
7. Jak by obecně hodnotil Čechy? Rozumí si s nimi, nebo si od nich naopak drží odstup?
8. V případě, že by se oženil s Češkou, trval by striktně na tom, aby byly jejich děti také muslimové? Nechával by výchovu dětí spíše na ženě, nebo by se do výchovy zapojil, či by vychovával děti spíše on sám?

LITERÁRNÍ REŠERŠE

Na úvod naší literární rešerše bychom rádi zmínili, že najít vhodnou literaturu, která by vypovídala přímo o našem tématu, nebylo úplně snadné. Při dlouhém hledání podkladů pro naši práci se nám podařilo najít jen pár zdrojů, které by měly odpovídající věrohodnost. Je to dáno tím, že Češi se podrobně o muslimskou problematiku ve velké míře nezajímají.

Z našeho literárního podkladu jsme pro literární rešerši vybrali publikaci s názvem *Islám a muslimská obec*, jejímž autorem je Frederick M. Denny. Pro naši výzkumnou práci se však daly použít jen vybrané části 5. kapitoly s názvem *Islám v dnešním světě*.

První část této kapitoly popisuje odmítavý vztah muslimů k západním hodnotám. Muslimové podle autora především kriticky hodnotí západní racionalistické a materialistické pojetí světa, které vede pouze k uspokojování smyslových žádostí a popírá svrchovanost Boha. V přísnějších muslimských kruzích se sice k některým věcem, na západě běžným, staví odmítavě, je ovšem i řada produktů západní techniky, které muslimové schvalují. Autor zmiňuje, že odmítavý postoj leckdy pramení ze vzpomínek na západní kolonialismus a imperialismus. Na první pohled se může zdát, že tato tematika přímo nesouvisí s naší prací, ovšem získané informace nás velmi obohatily v osobním přístupu k muslimům a především nám pomohly při tvorbě podotázek naší výzkumné otázky.

V další části kapitoly se autor věnuje muslimům žijícím na západě. Muslimové se ocitají ve zvláštní společenské situaci, kdy nemůžou uplatnit své obvyklé společenské chování (úzké rodinné vztahy, nemísění osob opačného pohlaví aj.). Západní styl práce a rozvrhy hodin nepočítají s časem na modlitbu či ramadánem, což pro muslimy bohatě vyznávající tyto praktiky rozhodně není jednoduché. Z těchto i jiných důvodů se muslimové vzájemně vyhledávají a sdružují se mezi sebou. Autor rovněž uvádí: „Z naší zkušenosti s muslimskými návštěvníky Spojených států víme, že například přísně oddělují vlastní hodnoty a zvyky od převládajícího ducha a přizpůsobují se odpovídajícím způsobem – přijímají, co mohou, a vlastní zvyky podle možnosti dodržují.“¹⁾ Tento jev jednoznačně potvrzují i výsledky našeho bádání. Především bychom rádi zmínili autorovo tvrzení: „Daleko častěji pobyt na Západě muslimy utvrzuje v jejich víře; zřídka kdy zbloudí a přijmou cizí způsoby.“²⁾ S tímto tvrzením

se totiž výsledky naší výzkumné práce shodují. Většina muslimů, se kterými jsme se setkali, uvedla, že právě v Čechách si uvědomili, že islám je to jediné pravé náboženství.

Dalším zdrojem pro naši literární rešerši nám byl první sociologický výzkum o životě muslimů v České republice. Hlavním cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jak se muslimům v ČR žije a jak probíhá jejich integrace. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že se většině muslimů žijících v Čechách ekonomicky daří, protože kladou velký důraz na vzdělání. Dále bylo výzkumem zjištěno, že mezi muslimy je relativně velký počet českých konvertitů k islámu, povětšinou jsou to ženy, které se za muslima provdaly. V rozhovorech s muslimy zaznělo například: „*To, že jsem muslim, neznamena, že si nezajdu na pivečko nebo „podle Koránu se například ženská musí oblékat, aby jí nebyly vidět nohy nebo tvář. To já neberu. My jsme zvyklí žít moderně, chodit v oblečení, ve kterém chceme.*“³⁾ Těmto tvrzením, obsaženým ve výsledcích výzkumné práce, rovněž odpovídají i výsledky našeho výzkumu. Mezi muslimy, se kterými jsme se měli možnost setkat, povětšinou odříkávání alkoholu neplatí. Rovněž nemají nic proti pohledům na „poodhalené české dívky“.

Dále jsme se rozhodli čerpat informace i ze zprávy EUMC *Muslimové v Evropské unii: Diskriminace a islamofobie*. Podle této zprávy se diskriminace vůči muslimům projevuje především v oblastech zaměstnávání, bydlení a vzdělávání, což platí pro oblasti EU, kde je muslimská menšina mnohem početnější než v České republice. Podle výsledků našeho výzkumu se však muslimové v České republice obávají pouze útoku ze strany extremistů. V oblastech vzdělávání, zaměstnávání či bydlení se necítí být v Čechách diskriminováni.

O diskriminaci muslimů v Čechách jsme použili článek z internetového portálu idnes.cz, jehož autorkou je Soňa Diartová, která se problematikou diskriminace muslimů zabývá. Autorka se v článku vyjadřuje následovně: „*Vidím jen jediný problém. Chybí osvěta a lidé nevědí, co kritizují. Je mnoho lidí, kteří se bojí svou víru přiznat, neboť by ztratili práci, nebo by je okolí vyvrhlo jako nežádoucí.*“⁴⁾ Naše bádání však tento výrok v žádném případě nepotvrdilo. Z muslimů, kteří se na naší práci podíleli, se nenašel jediný, který by se bál svou víru přiznat z obavy před diskriminací.

METODOLOGIE

Při našem bádání jsme užili metodu standardizovaného rozhovoru, kdy jsme formou dotazníku zjišťovali pocity a myšlenky muslimů žijících v České republice. Využili jsme existence internetového portálu Facebook, kde jsme našli skupinu Islám, Muslimové v Čechách. Tuto skupinu jsme oslovili a požádali její členy o spolupráci. Několik muslimů bylo sdílných a hned nás kontaktovali s ochotou pomoci. Pro zjišťování údajů jsme si připravili schéma otázek a muslimy jsme požádali o jejich zodpovězení. V některých případech nedošlo pouze na zodpovězení otázek, ale probíhala on-line diskuse, což by se dalo označit za nestandardizovaný rozhovor vzhledem k tomu, že dotazovaný muslim hovořil především o tom, co pro něj bylo důležité.

V jednom případě jsme měli problém, protože respondent vůbec nepochopil naše dotazy, a to ani během on-line rozhovoru, tudíž se jeho odpovědi pro výzkum nedaly využít. Někteří muslimové byli zase příliš struční, a pakliže to jen trochu šlo, tak odpovídali pouze ano/ne, tudíž pro náš výzkum jejich odpovědi nebyly žádoucí. U některých muslimů jsme museli využít znalost anglického jazyka, protože nemluvili česky.

Mimo výše uvedenou formu dotazování jsme dále užili metodu nestandardizovaného rozhovoru v přímém kontaktu s objektem zkoumání. Přes již zmíněný portál Facebook jsme oslovili několik muslimů a požádali je o schůzku. Dva muslimové byli ochotni se sejt a podělit se s námi o své pocity. Jednoho muslima ochotného poskytnout nám rozhovor jsme rovněž sehnali přes známost. Pro

rozhovor jsme měli předem promyšlené dotazy a směr, kam by se měla debata odvíjet, ovšem většinou mluvili muslimové sami především o tom, co upřednostňovali, a my jsme naše dotazy omezili na minimum, pouze na to, co pro nás bylo nejvíce podstatné. Velmi nás překvapilo, jak byli muslimové sdílní. Dalo by se říci, že byli přímo nadšení, že se někdo o jejich pocity zajímá. Ve všech případech byla setkání s muslimy příjemná a byla pro nás užitečným a obohacujícím zážitkem.

Pro lepší pochopení použitých technik, zde předkládáme jednu z definic: *Nestandardizovaný rozhovor je interakce mezi tazatelem a respondentem, pro kterou má tazatel jen velmi obecný plán. Tento plán nezahrnuje výčet otázek, jejich znění ani jejich pořadí. Standardizovaný rozhovor má formalizovaný a pevně strukturovaný rámec; pořadí a formulace otázek jsou pevně stanoveny. Odpovědi jsou kategorizovány, neboť se předpokládá jejich sumarizace a statistické vyhodnocení, proto v celém provedení interview není nic náhodného.*⁵⁾

Výhody a nevýhody nestandardizovaného rozhovoru a dotazníku se nám potvrdily i v našem výzkumu. Pomocí dotazníku jsme získali konkrétní odpovědi, během krátké doby, od velkého množství muslimů, ale v některých případech, jak již bylo zmíněno, byly odpovědi příliš stručné. Zatímco v nestandardizovaném rozhovoru jsme se dozvěděli informace navíc, které pro nás byly sice zajímavé, ale rozhodně nebyly ústředním požadavkem pro odpovězení výzkumné otázky.

PRAKTICKÁ ČÁST

Obecně o islámu

Islám je nejmladší z velkých monoteistických světových náboženství, které převzalo mnoho prvků z judaismu. „Vznikl v 7. století v arabských městech Mekka a Medina. Hlavní postavou je prorok Muhammad, kterého roku 610 navštívil archanděl Gabriel a nařídil mu vytvořit ve jménu boha Alláha nové náboženství – islám, kterým by spojil všechny dosud roztroušené Araby.“⁶⁾ „Slovo islám znamená „podrobení se“ či odevzdání se Bohu (arabsky Alláh). Stoupenec islámu se nazývá muslim, což znamená „ten, kdo se podřizuje [Bohu]“.“⁷⁾

Za základní pramen islámu je považován Korán, který spolu se Sunnou (Sunnou tvoří kanonizované sbírky tradic – hadísy) zjevil Muhammadovi Alláh. Korán se zabývá čtyřmi okruhy, a to věcmi víry, předepsanými kultovními záležitostmi, morálkou člověka a vztahy mezi lidmi. Muslimové jej chápou jako přímé slovo Boží a je zdrojem islámského náboženského práva Šarí‘a (společně se Sunnou).

Základem náboženské praxe každého muslima je pět pilířů islámu, kterými jsou: víra v jedinstvo Boží a božské poslání Mohameda (šahada), modlitba (salát), udílení almužny chudým (zakát), třicetidenní půst během Ramadánu (saum) a vykonat alespoň jednou za život pouť do Mekky (hadždž).

Správný muslim by se měl modlit pětkrát denně čelem k Mekce, muži nejlépe v mešitě. Modlitbě předchází očištění (omytí). Průběh modlitby i její slova jsou pevně dána. Provádí se na boso a na malých koberečkách. Muži a ženy se musí modlit odděleně.

Vlastní práce

V této části naší práce bychom chtěli ukázat a představit určité momenty, které byly důležité přímo

při zjišťování informací od našich respondentů. Jednotlivé situace jsou řazeny podle pořadí podotázek výzkumné otázky. Doufáme, že Vám tyto informace pomohou pochopit, proč jsme se na konci této práce uchýlili právě k takovým závěrům.

Během našeho výzkumu jsme zjistili, že ani jeden z muslimů ve své víře nepolevil, naopak u většiny muslimů víra ještě posílila. Jeden z muslimů, se kterými jsme se sešli, vysvětloval tento jev takto: „Přestěhovat se do Čech byla samozřejmě velká změna. V islámských zemích je spíše tradicí a zvykem být muslimem. Člověk od mala vidí, co dělají jeho rodiče a naučí se stejné věci jako lidé kolem. Až po tom, co jsem se přestěhoval do ČR, jsem teprve zjistil, jaké jsou možnosti, a že rozhodnutí je pouze na mně samotném. Poprvé jsem se zde setkal s ateismem a s lidmi, kteří věří v různé věci jako např. v oheň, Slunce, Buddhu atd. Měl jsem poprvé v životě možnost srovnání a právě to posílilo mou víru v Alláha a islám obecně. Byl jsem nucen se o víru ještě více opřít.“⁸⁾ Podobně to vnímají i jiní muslimové, u kterých víra v islám v Čechách posílila. Teprve zde si většina z nich uvědomila, že právě islám je ta pravá víra.

Při otázce ohledně vyznávání praktik, jako je modlení či návštěva mešit v ČR, se většina muslimů shodla na tom, že se pohled na tyto praktiky vůbec nezměnil a dodržují je tak, jako by je dodržovali ve své rodné zemi. Jeden z muslimů, s kterým jsme vedli diskuzi, nás informoval o tom, že praktiky vyznává dokonce více než doma, jelikož je v Čechách v podstatě sám, a proto se více opírá o Boha. „Když jsem měl nějaké starosti nebo deprese, obracel jsem se na svou rodinu a přátele, které jsem znal 15 let. Teď mohu prosit pouze Boha pomocí modlitby, což jsem v těchto případech dělal doma opravdu málo.“⁹⁾

Jen jediný respondent se nám svěřil, že v Čechách od modlení trošku upustil. „Muslim se může modlit kdekoli, ale problémem je, že mešity tady nejsou na každém kroku jako u nás. Řešil jsem to tím, že jsem se modlil v parku v přírodě, ale lidé se na mě divně dívali, tak už to nedělám. Několikrát se mi také vyskytl problém, že jsme byli na večeri u známých a podávalo se vepřové. Abych neurazil hostitele, jsem ho samozřejmě snědl.“¹⁰⁾

Co se týče dodržování ramadánu, tak nám všichni dotazovaní odpověděli, že tato tradice je pro ně samozřejmě velmi důležitá a budou ho vždycky dodržovat. Odpustit se může pouze nemocným lidem, dětem do sedmi let a seniorům.

Stejně tak jako při odpovědi na otázku, zdali muslimové dodržují v ČR ramadán, se respondenti shodli v odpovědi na otázku, jestli by mohli mít za manželku nevěřící Češku. Zjistili jsme, že muslimové jsou v tomto ohledu velice striktní. Může to být křesťanka nebo židovka, ale v žádném případě by si nikdy nevzali nevěřící ženu. Čemu se nebrání je přátelství s nevěřící, ale nic víc. Jeden muslim nám řekl o případech, kdy se muslim oženil s ateistkou, kterou příliš miloval na to, aby se jí vzdal, ale v tomto případě se musel on vzdát islámu. Je to tak dané, rodina mu to neodpustila a už s ním nikdy nechtěla být v kontaktu.

Na náš dotazník nám odpověděl muslim, který se oženil s Češkou vyznávající islám, a žijí spolu v jeho rodné zemi, v Pákistánu. „Moje manželka pochází z Čech, takže je velice odlišná od muslimek, které žijí u nás, ale proto si jí tolik vážím, naučil jsem se od ní mnoho věcí, například plavat.“¹¹⁾

Ve většině případů by respondenti nevyžadovali vychovávat své děti striktně v duchu islámu, pokud by jejich česká manželka nevyznávala islám, ale v každém případě by si to přáli. Někteří z nich odpovídali, že dítě muslima zkrátka být muslimem musí, přestože jejich manželka by muslimkou nebyla. Všichni by se na výchově svých dětí podíleli, a to zejména kvůli názoru, že by dítě mělo být vychováváno oběma rodiči.

Respondenti se také většinově shodli v odpovědi na otázku, zdali se v České republice cítí omezování

kvůli své víře. Tvrdí, že omezování jsou například v modlení. Jako správní muslimové by se měli modlit mezi 12. a 13. hodinou odpolední, jenže v tuto dobu jsou většinou v práci nebo ve škole, takže tam mají problém s tím, že se na ně lidé dívají s dotazem: „Co to děláš, ty Bin Ladine?“¹²⁾ Ale je to jejich volba, a tak se nejedná o omezování v tom pravém slova smyslu. Jeden z muslimů, s kterým jsme vedli rozhovor, nám sdělil: „Jde hlavně o to, že v ČR lidé vidí islám takový, jaký ho ukazují v televizi, ale ne jeho pravou podstatu. Mají hned v hlavě úplně jiné a to špatné myšlenky. Dříve to nebylo v takové míře, ale v poslední době dost sílí protiislámská propaganda. Dost Čechů nemá kompletní přehled, a proto si na tyto věci neudělá správný názor.“¹³⁾

Když jsme se respondentů ptali na otázku, zdali se obávají nebezpečí ze strany extremistů, shodli se na tom, že určitě ano. Nejen v Čechách, ale ve všech zemích, kde je vyznáván islám jen u minimálního procenta obyvatel. Z osobní zkušenosti několika muslimských respondentů se situace vyhroutil natolik, že musela zasáhnout policie. Ale muslimové říkají: „Hlavní je, že musíme držet při sobě.“¹⁴⁾

Muslimové považují Čechy za velice tolerantní národ. Jsou podle nich velice vřelí a otevření, nemají zájem o detail, což znamená, že pokud je ten druhý člověk slušný, tak s ním Češi nemají nejmenší problém. Zádrhel nastává v případě Čechů, kteří mají vůči muslimům předsudky. „Trošku to drhne s lidmi, kteří mě považují za Bin Ládina. Někteří Češi ze školy jsou na mě zasedlí, někdy na mě lidé na ulici řvou, že nemám v ČR co dělat, ať jedu domů. Oni zkrátka nechápou, že jsem strašně rád, že můžu žít někde, kde nejsou války.“¹⁵⁾ Jeden z muslimů na dotaz „Co si myslíš o obyvatelích v České republice?“ odpověděl jen jedinou větou: „I love Czech!“¹⁶⁾ Řekli bychom, že k této reakci není co dodat.

Obr.2 Muslimka

ZÁVĚR

Na závěr naší práce bychom rádi odpověděli na naši výzkumnou otázku. Muslimův vztah k víře se potom, co se přestěhuje do Čech, jednoznačně změní. Překvapením pro nás bylo, že jejich vztah k víře v Čechách posílil, místo aby zeslábl. Muslimové se zde vzájemně vyhledávají a při potížích se obracejí k víře více než doma.

Co se týče vyznávání náboženských praktik, tak je to pro muslimy věc natolik důležitá, že od ní

neupustí ani v Čechách. Jedinou potíží je, že zde nerespektujeme jejich potřebu modlitby, a tak je pro ně z časového důvodu problémem například páteční návštěva mešity, která pro ně hodně znamená. Ač se muslim může modlit kdekoli, tak není zrovna jednoduché začít se modlit při vyučovací hodině, či v pracovní době, a tudíž je pro něj modlitba v těchto případech nemožná.

Ve většině případů se jim v Čechách žije dobře a jsou rádi, že zde mohou žít. Někdy je však jejich situace nelehká, a to z důvodu neznalosti islámu ze strany české populace. Někteří lidé se zde domnívají, že islám je synonymum pro terorismus a vůči muslimům zaujímají nepřátelské stanovisko. Tento fakt muslimy podněcuje k jednotě a utvrzuje je v jejich víře. V některých případech zde naopak muslimům „narostou křídla“ a jejich myšlení se více přiblíží tomu západnímu a s žádnými předsudky ze strany většinové populace se zde nepotýkají.

ZDROJE

- ČERBA, O., *Islám* [online]. Databázové systémy GIS, prosinec 2003 - únor 2004 [citováno 20. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch10s04.html>
- *Islám* [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie, c2010 [citováno 20. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m>
- DENNY, Frederick M., *Islám a muslimská obec*. Praha: PROSTOR, 1998. ISBN 80-85190-69-9
- MAJEROVÁ, V., MAJER, E., *Kvalitativní výzkum v sociologii venkova a zemědělství: Část I..* PEF ČZU v Praze: Provozně ekonomická fakulta, ČZU v Praze ve vydavatelství CREDIT Praha. ISBN 80-213-0507-X
- Dita, *Muslimové v ČR* [online]. DoSvěta.info Cestovatelské diskuzní fórum, 2008 [citováno 18. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.dosveta.info/viewtopic.php?f=13&t=120>
- DIARTOVÁ, S., *Muslimové v ČR?* [online]. blog.iDNES.cz, 2009 [citováno 18. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://diartova.blog.idnes.cz/c/112841/Muslimove-v-CR.html>
- *Muslimové v Evropské unii: diskriminace a islamofobie* [online]. 2006 [citováno 18. 4. 2010]. Dostupné z WWW: <http://fra.europa.eu/fraWebsite/material/pub/.../EUMC-highlights-CS.pdf>

Počet shlédnutí: 157

1) 2)

DENNY, Frederick M. *Islám a muslimská obec*. Praha: PROSTOR, 1998, s. 157. ISBN 80-85190-69-9

3)

Dita, *Muslimové v ČR* [online]. DoSvěta.info Cestovatelské diskuzní fórum, 2008 [citováno 18. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.dosveta.info/viewtopic.php?f=13&t=120>

4)

DIARTOVÁ, S., *Muslimové v ČR?* [online]. blog.iDNES.cz, 2009 [citováno 18. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://diartova.blog.idnes.cz/c/112841/Muslimove-v-CR.html>

5)

MAJEROVÁ, V., MAJER, E., *Kvalitativní výzkum v sociologii venkova a zemědělství: Část I..* PEF ČZU v Praze: Provozně ekonomická fakulta, ČZU v Praze ve vydavatelství CREDIT Praha, 1999, s. 68 - 69. ISBN 80-213-0507-X

6)

ČERBA, O., *Islám* [online]. Databázové systémy GIS, prosinec 2003 - únor 2004 [citováno 20. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch10s04.html>

7)

Islám [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie, c2010 [citováno 20. 4. 2010]. Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Isl%C3%A1m>

8)

Zohoor, A., student, 25 let

9) 12)

,
Swailem, A., student

10) 16)

,
Mostary, G., 22 let

11)

Ummar, architekt

13)

Salama, A.

14)

Syeda, M.

15)

Wehbe, R.

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - Hospodářská a kulturní studia (HKS)

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/islam_-_peckova_harhajova_nykode_m_subrtova_polakova

Last update: **29/05/2024 19:36**

